

Jaarverslag 1935

JAARVERSLAG VAN HET ZOOLOGISCH STATION OVER 1935

In 1935, het 4^e jaar sinds de reorganisatie van het Station, begon het nieuw opgezette onderzoek eindelijk enige vruchten af te werpen, terwijl gelukkig gebouw, aquariuminstallatie en boot minder tijd vorderen. Reeds in het vorig jaarverslag kwam ter sprake, dat de kamers op zolder als slaapkamers voor de bediende, die 1 januari 1935 zijn intrek in het gebouw nam, werden ingericht. De boeken, welke op deze kamertjes waren ondergebracht, bij gebrek aan ruimte in de bibliotheek, keerden naar de bibliotheek terug na bijbouw van 2 grote kasten. Het voordeel is dat thans opnieuw de gehele bibliotheek, die bij die gelegenheid opnieuw alphabetisch werd gerangschikt, weer overzichtelijk bij elkaar is, maar over 5 jaar zal alle beschikbare bibliotheekruimte ongeveer zijn opgebruikt en dan zal alleen een goede verbetering mogelijk zijn door ingrijpende verandering.

De aquariuminstallatie hield zich voortreffelijk en gaf niet meer tot enige moeilijkheid aanleiding. Daar in de winter van 1934 op 1935 geen grote koude voorkwam daalde de temperatuur van het water niet extra laag en daardoor waren er weinig verliezen te betreuren. Doordat het aquariumwater de jaarlijkse temperatuurgang van buiten enigszins meemaakt, demonstren een aantal winterharde soorten als *Zoarces*, *Cottus*, *Aeolis*, *Sagartia anguicomma* en andere zéér mooi hoe sterk hun levendigheid toeneemt bij dalen van de temperatuur. - Het aquarium was gedurende de tentoonstelling op gebied van Reddingswezen, Marine en Visserij (Remavi), van 1-10 juni te Den Helder gehouden, dagelijks geopend tot 's avonds 10 uur. Het werd toen bezocht door 1841 personen. - Het in 1933 van Waterstaat gepachte terrein aan de noordzijde van het Zoölogisch Station werd in 1935 bij het overige terrein getrokken en van de fietsenloods voorzien. Staatsbosbeheer schonk ons een aantal jonge dennen en naar we hopen zal over een 10-tal jaren de aanblik van het extra lelijke gebouw iets fleuriger zijn dan tot nog toe. - Voordat we van het gebouw afstappen mag wel vermeld worden, dat we door schenkingen van vele zijden langzamerhand een keurcollectie van mooie

foto's hebben hangen, waarvan wel apart vermeld mogen worden de Groenland foto's van Dr. N. Tinbergen. Verder komt een extra woord van dank toe aan de Heer G.J. Broekhuysen te Rijswijk, voor zijn belangrijke schenkingen in de vorm van verf, plamuur, olie, enz. voor gebouw en boot.

Een grote vooruitgang is dat onze kleine verzameling dit jaar eindelijk onderhanden werd genomen en wel door de Heer J. ter Pelkwijk. Terwijl enkele diergroepen sinds vroeger keurig verzorgd waren, waren andere slecht in orde en het is dan ook een grote verbetering dat hierin in 1935 een begin van verandering is gebracht. De collectie kan daardoor aan zijn bedoeling beantwoorden en hun die in het Zoölogisch Station werken aan vergelijkingsmateriaal bij hun studie helpen.

De "Max Weber" bleef zeer goed voldoen, kreeg allien aan het einde van 1935 een andere doorstroming van de bun, daar de bestaande inrichting ongeschikt was voor het in leven houden van een groter aantal dieren. Het schip werd meer gebruikt dan in 1934. Om de onkosten verbonden aan het trawlen (korren) te ontlopen werd het onderzoek meer gericht op het bodemhappen en stroommeten, waardoor het aantal vaardagen kon worden vergroot. Het schip werd van 14 t/m 21 juli verhuurd aan Prof. Dr. L.G.M. Baas Becking en Prof. Dr. H. Boschma, die met een aantal biologen een tocht maakten over de Zuiderzee. De motorvlet en de motor hielden zich goed. Het jolletje kreeg een deftige collega in de vorm van een grote vouwboot door Dr. N. Tinbergen in bruikleen aan het Zoölogisch Station afgestaan. Deze is ideaal voor werk in zeer ondiep water. De Heer Ir. P.W. Deerns, Den Haag, schonk ons verder een tweede, kleinere vouwboot, waaraan een aantal onderdelen ontbraken. Deze werden door ons zelf bijgemaakt, zodat we thans over een vloot van 5 schepen beschikken!

De materiaalverzending neemt nog steeds veel te veel tijd in beslag, daar men deze niet aan de bediende kan overlaten en er bovendien veel correspondentie aan verbonden is. Door ontbreken van grotere haaien in de herfst van 1935 kon er aan enkele aanvragen om haaien niet worden voldaan, waaraan dan ook gedeeltelijk het iets lager bedrag van materiaalverkoop in 1935 vergeleken bij 1934 is toe te

schrijven. Overigens neemt de verkoop van materiaal eer toe dan af.

Wat het onderzoek aangaat zo zette de Heer G.J. Broekhuysen Jr. zijn werk aan *Carcinus moenas* het gehele jaar voort. Ook het inktvissen onderzoek werd voortgezet evenals dat naar de groei en geslachtsrijpheid van *Acanthias vulgaris*. Verder zij vermeld, dat reeds enige jaren van de bij Den Helder gevangen bruinvissen de maaginhoud wordt nagezien en dat in 1935 ook van de bewegingen dezer dieren iets nauwkeuriger aantekening werd gehouden. Bovendien werden in 1935 enkel-e in haringkommen gevangen bruinvissen gemerkt los gelaten.

Zoals reeds gezegd kwam het oecologisch werk beter tot zijn recht dan in 1934. Dank zij de medewerking van de studiedienst van de Rijkswaterstaat. Onder leiding van Ir. J. van Veen kwamen wij in het bezit van een nieuw model bodemhapper en van een snelle methode tot korrelgroottebepaling van zandmonsters. Een 50-tal bodemmonsters uit het Zeegat van Texel werden reeds onderzocht en zullen hopelijk door anderen gevolgd worden. Door dit alles kwamen de bodemdieren wat meer op de voorgrond, terwijl de vissen, die steeds de hoofdzaak bij het trawlen uitmaakten, wat meer op de achtergrond raakten. Aan het onderzoek naar zoutgehalte, temperatuur en stroomsnelheid werd door verscheidene bezoekers van het Station naar beste krachten meegewerkt.

Het journaal is nog steeds bezig alle uit verspreidings of ander oogpunt interessante waarnemingen op te stapelen en wordt hierdoor elk jaar waardevoller. Merkwaardig was deze herfst het algemeen voorkomen van *Portunus puber*; wij ontvingen een tweede exemplaar van *Box boops*; het aquarium bezit thans 2 *Blennius gattorugine* enz.

Van de zijde der Universiteiten werden een aantal onderzoekingen gedaan waarvan meer in het bijzonder die van de Heer P.J. Kipp over de rekking van *Metridium*-spieren; van de Heer D.J. Kuenen over de stroominvloed op mosselen en van Dr. J.H. Schuurmans Stekhoven over *Lernaeocera branchialis* te noemen zijn.

De volgende personen werkten in 1935 aan onderstaande onderwerpen:

G.J. Broekhuysen, Leiden	het gehele jaar	Carcinus moenas
P.J. Kipp, Utrecht	18-19 maart 16-19 juli 7 aug.-23 sept.	Spierfysiologie van Metridium dianthus
Klemens Klein, Wenen	23 april-20 mei	Histologisch werk (Sagitta Lineus e.a.)
G.P.H. van Heidsen, Utrecht	19 mei-6 aug.	De oplosbaarheid van vet in vertebraal ringssap van verschillende invertebraten. (Carcinus, Mya, Buccinum, Loligo)
J. ter Pelkwijk, Leiden	27 juni-10 sept.	In orde brengen verzameling Hydrografisch werk.
Mej. M. v.d. Geyn, Leiden	1 juli-19 aug.	Verspreiding van enkele Foraminiferen.
D.J. Kuenen, Leiden	9 juli-2 oktober	De invloed van de stroomsterkte op de verspreiding van Mytilus edulis op het slik a/d Zuidwal en de Vangdam. Hydrografisch werk.
H.M. Thamdrup, Kopenhagen	1-10 augustus	Slikfauna van de Zuidwal
P. Korringa, Amsterdam	5-17 augustus	Algemene vissen
F. Bothma, Amsterdam	8-20 augustus	Algemene systematiek en vormenkennis
Dr. J.H. Schuurmans-Stekhoven, Utrecht	2-12 september	Lernaeocera branchialis.
J. Guittart, Utrecht	6-21 september	Slikfauna Zuidwal
M. Kipp, Utrecht	12-21 december	Hydrografisch werk

Verder wer het Zoölogisch Station, behalve door een aantal particulieren, van 17 tot 19 juni bezocht door de Leidse biologen (1e, 2e en 3e jaars) onder leiding van Prof. Dr. C.J. van der Klaauw, Dr. N. Tinbergen en Mejuffrouw Dr. K. Schijfsma.

Aan de cursus die van 27 mei - 8 juni werd gehouden, namen deel:

H.C.J. Oomen	Utrecht	F. Oppenoorth	Utrecht
D. Dresden	Utrecht	F. Bothma	Amsterdam
J. Gombert	Utrecht	F. da Sylva	Amsterdam
Zuster J.M.A. Hergarden	Utrecht	Mej. S.J. de Boer	Amsterdam
H. v. Genderen	Utrecht	Zuster Fel. Hoge	Amsterdam
F.M. v.d. Vaart	Utrecht	F. Muller	Amsterdam

De cursus stond onder leiding van Prof. Dr. L.G.M. Baas Becking, Prof. Dr. H.J. Jordan, Dr. G.J. van Oordt en Dr. J. Verwey, terwijl geassisteerd werd door de Heer G. van Heusden. De leraren-cursus ging niet door, gedeeltelijk door gebrek aan deelname, voor een deel echter door niet voldoende organisatie van de zijde der VeLeBi.

Het vorig jaarverslag vermeldde reeds dat in april 1934 als losse hulp C.J. Hoggendijk in dienst werd genomen. Doordat het Rijks-subsidie in 1935 op iets minder dan het vroegere bedrag werd teruggebracht, kon deze met ingang van 1935 in dienst blijven. Hij kwam daarbij in het gebouw te wonen en kreeg toen de beschikking over de vroegere wachtkamer, de keuken (die tegelijk donkere kamer bleef) en de 2 slaapkamers naast de zolder. N. Prins, onze bankwerker-motorist, ontwikkelt zich allengs tot instrumentmaker, waarbij intussen het gemis aan een draaibank steeds sterker gevoeld wordt. Als losse kracht voor de vaardagen was verder evenals in 1934 J. Schenk; toen het trollen op de achtergrond geraakte en een schipper niet strikt nodig was, nam de directeur een aantal dagen de schippersfunctie waar. Mevrouw N. Scheer - Kenter bleef tot mei 1935 in onze dienst. Zij ontving van de zijde van het bestuur een dankbetuiging voor de be-wezen diensten. Voor de bibliotheek was haar vertrek, vooral dit

eerste jaar een groot verlies. In haar plaats kwam Mejuffrouw J. van der Laag. De in het vorig jaarverslag genoemde volontair J. Gauw bleef ook in 1935 en hield zich bijna uitsluitend met zoutgehalte bepaling en het maken van grafische voorstellingen e.d. bezig. Doordat hij met ingang van 1936 een kleine tegemoetkoming uit de post Vaartuigen ontvangt is hem mogelijk gemaakt een analystencursus te Amsterdam te volgen, die 2 winters duurt. Bovendien kregen wij in 1935 als volontaire Mejuffrouw M. Jonker, die vnl. hulp verleende bij het uitwerken van allerlei onderzoek.

Het Vogeltrekstation Texel, nog steeds onder leiding van Dr. W.H. van Dobben, bleef ook in 1935 in het Zoölogisch Station gehuisvest. Voor het werk van het Vogeltrekstation bestaat veel belangstelling ook van de zijde van biologen.

De inkomsten van het Zoölogisch Station bestonden voor f. 12.287.50 aan subsidie en giften van Rijk, instellingen en particulieren, terwijl het aquariumbezoek en de materiaalverkoop f. 346.45 en f. 536.67 opbrachten. Daar het Bestuur toestond dat aquariuminkomsten boven f. 200.-- zouden worden opzijgelegd tot latere aankoop van een draaibank, terwijl verder een aantal 2de handsinstrumenten, op rekening van 1936 gekocht bij de liquidatie van het Laboratorium voor Volksvoeding te Amsterdam, onder de Uitgavenpost van 1935 werden ondergebracht, sluit de exploitatie met een nadelig saldo van f. 216.10. In werkelijkheid mogen we echter tevreden zijn en komt een woord van dank toe aan de regering, die ons streven met haar subsidie zo krachtig steunt.